

pa finančni urad rubi in zapravlja njih obleko, govedo in koncem še vse njih pobišje. (Dobro! na desnej.) Ali so res tako slepi, da ne vidijo nevarnih posledic, ki morajo državi in človeški družbi vzrasti iz takšnega postopanja finančne uprave? Je-li to tako nepomenljiva stvar, ako se na tisoče preje neodvisnih kmetijskih rodbin pahne v nemaništvo? Gospoda moja! Po vsej pravici straši kužno razširjevanje lihve, odkar se je zakon zoper oduševstvo odpravil, ter se hoče temu pomagati. Te pijavke naroda kažó lehkó na naše finančno vodstvo, ki je zahtevalo za najmanjše zaostale davkóvske dolgove od 2 do 5 krajcarjev kazni, po 5 novcev vsak dan prvega tedna, po 10 novcev vsak dan drugega tedna; naj preračuna kdo znesek teh obrestij in poskusi tajiti, da takšno finančno gospodarstvo nam mora na vsak način dovesti k poginu vse prebivalstvo.

Našim državnikom na čelu manjka le prečesto praktičnega pogleda in izpoznanja razmer, kakoršne so v resnici, a ne kakoršne si jih slikajo pri zeleni mizi. Zato je toliko naredb, ki so v praksi pravim potrebam narodovim nasprotné, zato v obče prehitrenje v zakonodaji in osobito slepo posnemanje vsega, kar se je v sosednji Pruski sklenilo, kar se pak morda tudi tam nij utrdilo, a je naša vlada uvéla, kakor da bi se morali mi prej ko mogoče v Prusiji utopiti. (Dobro! Dobro! na desnej.) Najmlajši takšen iz Pruske vzeti zavod so glasoviti davkovski iztirjevalci (Steuer-Exekutoren), katere so oblekli celó v prusko uniformo, tako, da Prus, ako v naših planinah vidi te rdeče kapice, mora se čudno čutiti domačega pri nas. Ako sem trdil, gospoda moja, da sta vlada in državno zastopstvo ustvarila take zakone, ki ne morejo ne samo splošne blagosti pospeševati, nego so narodno gospodarsko stanje naravnost shujšali, potem mi je pokazati le na to, da je ustavoverna stranka odpravila zakone zoper oduševstvo, da je dala svobodo odvetništva, uvéla obligatno osemletno šolsko dolžnost na kmetih, odstranila politično dovoljenje za možitve in upejljala objektivno postopanje v tiskovnem zakonu.

Na drugej strani je pa ustavoverna stranka mnogo pregrešila z zanemarjenjem, ker nij tako potrebnega urejenja davkovskega sistema, zboljšanja obrtskega zakona, oziroma odstranitve brez-pogojne obrtske svobode, postave o gozdarstvu, — izvrstno praktičnih vprašanj — reševala ob času, ko je bila na krmilu. Mi imamo tedaj popolnem prav, ako zavračamo odgovornost o notranjem državopravnem prepiru in o slabem narodnogospodarskem stanju na ustavoverno stranko. Ta je vse zakrivila. Od leta 1861 ima ustavoverna stranka večino v zastopništvih, ter je imela mej vsem tem časom vlado v rokah; to je doba 18 let, v kateri bi ona mogla uže kaj vrlega uvesti. Ali ustavoverna stranka, dokler je bila

složna, je mislila samo na ukrepljenje svojega strankarskega stališča, zakrivila slabost Avstrije napram Ogerskej, posebno pri nagodbenih obravnavah, ter je tako tostranskej državnej polovici 5 do 6 milijonov bremena več naložila. Mi moramo z delovanjem ustavoverne stranke močno oškodovanemu prebivalstvu prepustiti, ali bode pri bodočih volitvah hotelo osodo svojo dejati še drugih 6 let v rokó óne stranke, koje pogubonosno delovanje v letih njenega gospodarjenja je državo in narode tako rekoč dovelo na rob prepada. (Dobro! Dobro! na desnej.)

Gospodarske stvari.

Različen uspeh ovsene in koruzne krme pri konjih.

M. Te poizvedbe so tudi za naše kmete konjerejce jako zanimive, zato jih hočemo tukaj tudi njim podati, da bodo znali, kako in kaj v ti zadevi. C. k. državno vojno ministerstvo je zaukazalo, da bi različen uspeh ovsene in koruzne krme pri konjih zvedilo, o ti reči od začetka julija do konca decembra leta 1876 pri kavaleriji, artileriji in vozotajstvu razne razdelke konjev s koruzo namesto z ovsom krmili in sicer tako da se je del krme, ki je prej iz ovsá obstajal, s koruzo nadomestil. Pri ti reči se je gledalo posebno na to, da so se oddelki konjev, ki so bili na raznih krajih, v kolikor mogoče različnih službenih in vremenskih razmerah s koruzo krmili. V povedanem času se je 4000 ježnih in 1200 vprežnih konj s koruzo namesto z ovsom krmilo. Poročilo, ki ga je vojno ministerstvo o vseh teh poskušnjah in poizvedbah na svetlo dalo, podaja sledeče zanimive resnice:

1. Brž ko so konji prvo nevoljo do nove krme koruze namesto ovsá premagali, so jo potem večidel ravno tako radi zobali ko poprej oves. Ker iz prva konji niso vse jim na enkrat položene koruze povžili, so nekoliko shujšali, ali kmalo so se sopet popravili, čim bolj so se nove krme privadili. V 3—4 tednih so bili tako rejeni ko poprej pri ovsu.

2. Koruzo so konji večidel tudi takrat dobro prebavili, kedar se jim je celo nezdobljeno zrnje in tudi ne namočeno polagalo. Le pri starejših živinčetih, ki pa tudi ovsá niso mogla več do dobra prežvekati, so se našla cela zrna v blatu.

3. Ako se konjem oves in koruza med seboj pomešana in ne zdrobljena polagata, se je pokazalo, da so konji vsaj v prvem času oves manj drobno razžvekali in ga je šlo nekaj celega od njih. Še le pozneje, ko so se bili konji koruze privadili, je ta napaka ponehala. Ker je oves manj lahko prebavljiv vsled slabejšega prežvekanja in ker se je tako konju bistven del živeža odtegnil, se mora koruza pred polaganjem ali zdrobiti ali pa vsaj iz prva posebej od ovsá položiti. Še boljše je pa, če se oves in koruza posebej o raznih časih n. p.

zjutra samo oves, o poldne samo koruza in zvečer zopet samo oves položi.

4. Konji, katerim se je dalj časa koruza polagala, so postali večidel bolj rejeni od onih, katerim se je oves polagal. Vidi se to na gladki, svitli dlaki, okroglem truplu in tudi na večji teži takih konj. Še le če morajo s koruzo krmljeni konji več in bolj težko delati, prej shujšajo, ko oni, ki se z ovsom krmijo. Oni konji, ki imajo manj dela in to le bolj vsakdanjih lahkih opravil, postanejo posebno mastni in zato mora koruza konjem posebno redivna hrana biti.

5. Zdravje onih konj, katerim se koruza polaga, je skoz in skoz prav ugodno in dobro.

6. S koruzo krmljeni konji so manj živahni od onih, ki se z ovsom krmijo. Taki konji so leni, medli, manj čili, imajo manj veselje do tekanja in po večem trudu in naporu prej opešajo. Vendar pa, ko se jim zopet sam oves polaga, te prikazni kmalo minejo.

7. S koruzo krmljeni konji so manj sposobni do težkega in dolgotrajnega dela, kakor pa oni, ki se z ovsom krmijo. Izmed vseh poročil se jih je 22, več ko tretjina vseh vkup, določeno do tje izjavilo, da je delavna sposobnost konj koruznjakov manjša. Pa tudi velik del onih, ki pravijo, da imajo konji koruznjaki isto delavno sposobnost, ko konji ovsenjaki, naznanjajo, da so poslednji živahnejši, da ne opešajo tako naglo pa se tudi manj potijo, in da se jim je delavna sposobnost zmanjšala, ko so se začeli s koruzo krmiti. To se sicer nanaša le bolj na močnost v delu. Le jedno poročilo poroča, da so s koruzo krmljeni konji pri nekem težavnem delu popolnoma odrekli.

8. Dolgost časa, med katerim se od ovska k koruzi prehaja, je brez posebnega upliva. V južnih krajih našega cesarstva so glasovi za koruzo ko konjsko krmo sploh bolj ugodni kakor po severnih, kar se pa posebno iz tega da razumeti, da se tam konji že od nekdanj brez škode navadno s koruzo krmijo. Druge napake to krmljenje nima, kakor to, da se konji s koruzo krmljeni nekoliko bolj potijo od onih z ovsom krmljenih. Tudi vozne družbe v Berlinu, Londonu in Parizu že delj časa svoje uprežne konje brez škode s koruzo krmijo. Dunajska vožna družba je sicer poskusila svoje konje tudi s koruzo krmiti in je dosti boljši kup s to konjsko krmo izhajala, ko pa z ovsom, vendar pa je pozneje koruzo zopet opustila in začela zopet konjem oves pokladati, ker so se po koruzi preveč potili.

Vse te skušnje so pa pokazale, da je koruza za težke dobro rejene konje, ki vedno enakomerno če tudi težko vozijo, dobra in priporočbe vredna krma.

Dobra spomladanska salata in kako si jo prirediti.

M. Brž ko v prvi spomladi travniki in njive kopne postanejo, hodijo ženske in otroci pogosto

po njih in iščejo iz krtincev in drugih prstnih kupov v njih poganjajoče perje zuane regrati, ki jo potem izrezujejo in ali za se porabijo ali pa in to še bolj pogosto na trg nosijo in tam prodavajo. Ljudje to salato radi kupujejo, ker je zdrava, kri čisteča, okusna in tudi še dosti dober kup. Pa dosti prostejše, boljši kup in nježnejšega okusa si moremo to salato priskrbeti, ako si jo sami priredimo, kar se tako-le zgoditi more. Poseje se seme precej gosto meseca aprila in majnika v globokoprstno prej dobro pognojeno zemljo, se z grabljem imočno pritisne in iz prva dobro zaliva, da se prime in močno zaraste.

Poleti se rastline jeden ali dvakrat pokosijo ali posrpajo, meseca septembra pa se s 10 centimetrov debelo prsteno plastjo pokrijejo, tako vendar, da srce vsaki rastlini prosto ostane. Brž ko rastline gnati in rasti začno, se še več prsti nasuje in ko začne zmrzovati se vse vkup primerno debelo z listjem ali kratkim gnojem pokrije. Na tak način moremo skozi celo zimo regratove salate imeti. V drugih deželah zlasti na Belgijskem si pa v isti namen debelokoreninasto cikorijo tako redijo. Seme se konec majnika ali junija po vrsti 20 centimetrov vsaksebi poseje. Ko se pregosto rastoče posamezne rastline popipljejo, se pušča med posameznimi rastlinami prostor po 20 centimetrov velik, da do jeseni prav močne korenine pognati more. Konec oktobra ali tudi pozneje se na vrtu tam, kjer je najbolj suha prst izkoplje jarek ali graba pol metra globoka, 1.20 metra široka in po potrebi dolga. Ta graba se potem z vejevjem in tanko kamneno plastjo izloži, na kar se blizo 10 centimetrov debela plast prsti na njo nasuje. V to prst se potem korenine blizo 3 centimetre vsak sebi po koncu potaknejo. Ko so korenine posajene, se prostori med njimi še s prstjo rahlo popolnoma nasujejo in potem se vse vkup tako pokrije, da je tako visoko, kakor druga zemlja okoli. Da se salata more dobiti, pokrije se ovi del nasada ali grabe, ki bi imel najprej solato dajati po vremenu ali rastni moči rastlin na 60 centimetrov ali 1 meter globoko s toplim konjskim gnojem. V 4 tednih dajejo korenine salato za porezanje godno. Da se more do nje, odpravi se konjski gnoj, perje noter do vrata poreže in pokrivalna odeja zopet na nasad pokrije. Greda se po potrebi po času cela z gnojem pokrije, da je mogoče vsaki čas solato imeti. Perje je tudi za prikuho dobro. Skuha se in v beli pomočki na mizo postavi. Opomeniti se slednjič še mora, da je treba rastlinam, predno se posadō, pet centimetrov nad vratom perje porezati in ravno tako tudi korenine prikrajšati, da so vse rastline jednako dolge. To ste dve bistveni zahtevi, ki se ne smete opustiti.

M. Papir iz gutaperhe daje pripravne obeze za požlahtnovanje sadnih dreves. Marsikteremu naših sadjerejcev je morda še neznano, da daje

papir iz gutaperhe dobre obeze za požlahtnovanje sadunosnih dreves. Ta papir je, kakor se pripoveduje, boljši in ročniši, kakor vse druge do zdaj znane sorte raznih obez. Prva dobra lastnost tega papirja je ta, da je dober kup in pa da gre delo s to obezo hitro izpod rok. Vse drugo pa presega prožljivost tega vezila, kar poznejše snemanje vezi nepotrebno dela, ker če požlahtnjeno deblo tudi debelejšje vzraste, obeza ni na potu, ker je ravno cela snov prožljiva, t. j. da sama ob sebi poje-njuje. Slednjič pa celo sama odpade. Ta papir je prezoren, kar ga prav pripravnega dela za požlahtnovanje, ker se skoz obezo vidi in spozna, če se kde kaj pri čepiču in deblu prav ne ujema, da se zopet lahko popraviti more, kar je skaže-nega. Tako se marsikteri škodi izogne. Ta papir se po vseh štacunah, v katerih se roba z gutaperho prodaja, dobiva. Kupuje se po metru. Za požlaht-novanje se jemlje navadno le najslabejša sorta. Cel meter se razreže s škarjami na štiri dele in iz teh delov se potem 7 milimetrov široke obeze s prsti odtrgajo pa le po dolgi plati, po široki plati odtrgane obeze ne veljajo, ker se preveč raztegnejo in prelahko pretrgajo. Rabijo se ti trakovi, kakor oni iz papirja narezani in z voskom pomazani traki. Obezuje se tako, da gornji del vedno spodnji nekoliko pokriva, tako, da se pristop zraka popolnoma zabrani, kar je po-glaviten namen vsake obeze. Dobiva se ta papir med drugimi tudi v Gradcu pri trgovcu Avgustu Sattlerju po 80 kr. meter, iz kterega se da okoli 400 obez narediti. Gotovo je reč poskušnje vred-na. Gosp. trgovec Berdajs v Mariboru bi ga go-tovo tudi oskrbel.

Soja ali novi azijski bob nekateri preveč hvalijo. Rođovitna res je in našim krajem ngaja najbolj rumena soja. Ali slama je pusta. Živina nje ne ljubi. Soja se nerada kuha in jed ni nič kaj prijetna. Domačega fažola razne sorte so mnogo boljše. Vendar da onim postrežemo, ki ho-čejo z njo letos poskusiti, bodi sledeče rečeno! Soja stori povsod tam, kder vinska trta rodi in še kuruza zofi. Najljubša njej je globoko vzhaj-ljana, prstena, peščena ilovica. Nove pogojitve ne trpi, tudi senčnata lega njej škodi. Potrebuje namreč veliko svetlobe, solnea. Zato ne gre, da bi njo zmes sadili med kuruza ali trsovje. Ona hoče na njivi sama biti. Seje se začetka majnika, ko je zemlja uže dovolj razgreta. Prerana sejatev ne kaže. Posejati je treba po 2 zrna skup, vendar če obadva poženetata, se mora ena rastlinica izpi-pati. Pregosto sejati se ne sme. Na 1 □metru se naj pustijo le po 4 rastline. Sadijo se torej po 25—50 centun. vsaksebi. Semena na jeden hektar gre 20—50 kilo in gospodar zamore pričakovati 70—200terega pridelka.

„Novice in Steir. Landbote“.

Kuruzni črv zatreti morejo kmetovalci ravno sedaj, ko se zemljišča, na katerih je lani kuruza

rastla, za druge pridelke pripravljajo. Črv tiči sedaj s svojo zalego v kuruznih kocenih. Te je treba pobrati in sežgati!

Vrtnarsko društvo Graško pripravlja veliko in zanimivo razstavo v cesarskej palači v Gradcu. Razstava bo odprta od 1—4. maja.

Sejmovi na Štajerskem. 28. aprila Cerkev-njak št. lenart okraja, Središče, sv. Jakob v Dolu; 30. aprila Sevnica, 1. maja sv. Barbara v Halo-zah, Celje, Ljubno, sv. Trojica v Slov. goricah, Gradec (Lagergasse), Hajdina, Muta, Lipnica, Mooskirchen, Verače, Radgone, Verzej, Velenje, 3. maja Podsreda, Loka, sv. Križ na Murskem polji, Selnica ob Dravi, Ptujška gora.

Sejmovi na Koroškem. 1. maja Saksenburg, Kapla, Freže, Renveg; 3. maja sv. Andraž; 5. maja Črna, Drauberg zgornji, Labod, Podklošter, Trg; 12. maja Doberla ves.

Dopisi.

Iz Babinec pri Ljutomeru. (Nadaljevalni k metskemu poduk.) Deželni šolski svet je 22. nov. 1876. zaukazal ustanovo kmetijske nadaljevalne šole v Ljutomeru. Skrb prevzel je vrli učitelj g. Gabrijel Postružnik ter je faute podučeval v vseh gospodarskih vednostih, ki so potrebne v vsakem oziru. Kaj takega se ne sme grajati in zameta-vati, posebno zdaj ne, ko je začel biti kmetovalec, ali vsaki poljedelec, od vsake strani stiskan za-stran plačila. Ako se pa od poljedelca tirja zmi-rom več in več, naj se tudi skrbi za to, da se gospodarjem pokaže pot in ponudijo pripomočki, da si po lastnih okoliščinah zamorejo pripraviti kak dobitok, ali pa se vsaj umakniti ovači neiz-ogibljivemu kantu in propadu. Imamo sicer že veliko kajig, spisanih in pripravljenih za branje, za marljivo učenje; tudi se slišijo sem ter tje kaki govori o gospodarstvu. Ali to navadno ostane brez zdatnega uspeha. Znano je, da ni vsaka reč za vsaki kraj; tudi nikdo ne bo tajil, da se mnogo-krat priporoča kmetu kaj takega, česar mu pri naj boljše volji ni mogoče dognati. Slabejši kmeto-valec iz malega ne more veliko stvariti; prisiljen je ravnati le tako, kakor je prepričan, da s težkim trudom pridobljenega semena ne potrat. Le pre-možnejšim je mogoče napravljati posebne skušnje. To nalogo imajo zlasti gospodarske šole, kterim primankljej zalagajo davkoplacilci. Šole posne-majo društva. Posamezniki pa z mirno dušo lahko novo opravilo začnejo še le takrat, ko se je ta ali ona poskušnja v dotičnem kraju dobro obnesla. Komur pripuščajo sredstva (pripomočki), naj poskusi vsakojako; kar se potem spozna za dobro, tega se bodo revnejši gotovo poprijeli brez premišljevanja, ako nečejo biti sovražniki sami sebi. Posebno hvalevredna je taka šola, v kterej se mladi svet